સમયસાર ૧૩ મી ગાથા હૈ. સમ્યગ્દર્શન કૈસે હોતા હૈ પ્રથમ, પ્રથમ ધર્મકી શરૂઆત તો કહેતે હૈ કે નવતત્ત્વકા ભેદકા લક્ષસે સમ્યગ્દર્શન નહીં હોતા. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? ઝીણી વાત હૈ કભી કિયા નહીં ઔર યથાર્થસે સૂનનેમેં આયા નહીં. આહાહા ! નવતત્ત્વ જો હૈ વો તો ભેદરૂપ હૈ, ભેદરૂપ હૈ તો વ્યવહારકા વિષય હુવા. ઉસમેંસે ભગવાન આત્મા શુદ્ધ ચૈતન્યઘન પૂર્ણાનંદ પ્રભુ એકરૂપકી દૃષ્ટિ અંતરમેં કરના ઉસકા નામ સમ્યગ્દર્શન હૈ. ધર્મની પ્રથમ સીઢી યે હૈ ભાઈ ! આહાહા ! વો નવતત્ત્વ કયા હૈ યે કહેતે હૈ પહેલે. નવતત્ત્વ કૈસે હુવા હૈ યે પ્રથમ કહેતે હૈ. અહીં આયા ને ? શુદ્ધનયસે નવતત્ત્વકો જાનનેસે આત્માકી અનુભૂતિ હોતી હૈ ઇસ હેતુસે નિયમ કહા. સૂક્ષ્મ વાત હૈ ભગવાન ! આહાહા !

"વિકારી હોને યોગ્ય" શબ્દ હૈ ? કયા કહેતે હૈ. ૧૩ મી ગાથા બીચમેં હૈ. છ પંકિત પીછે "વિકારી હોને યોગ્ય" હૈ ? એ આત્મામેં જો શુભભાવ હોતા હૈ, દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, પૂજા કા ભાવ યે શુભભાવ પુણ્ય ભાવ, જીવકી યે પર્યાય કહેનેમેં આતા હૈ. આહાહાહા ! ઉસકે લક્ષસે ધર્મ નહીં ને વો વસ્તુ ધર્મ નહીં. આહાહા ! વિકારી હોને યોગ્ય એમ કયું કહા ? કે શુભભાવ અપની પર્યાયમેં અપનેસે યોગ્યતાસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ. કર્મ તો ઉસમેં નિમિત્ત હૈ. પણ વિકારી ભાવ, પુણ્યકા ભાવ દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ આદિકા ભાવ અપની પર્યાયમેં યોગ્યતાસે અપને પુરુષાર્થસે, ઉલટા પુરુષાર્થસે એ સમયકી ઉત્પન્ન હોને યોગ્ય પર્યાયસે, જીવકી ભાવ પુણ્ય પર્યાય ઉત્પન્ન હોતી હૈ. આહાહા !

(શ્રોતાઃ– એમાં કર્મની છાયા પડે છે એમ કહે છે). એ બિલકુલ વાત જૂઠી હૈ. આહાહા ! કર્મકો છૂતે હી નહીં આત્મા, પણ નિમિત્ત કહેનેમેં આતા હૈ. (શ્રોતાઃ– માટે એની છાયા પડે છે) છાયા ફાયા કુછ હૈ નહીં. દુનિયા અજ્ઞાની ગમે તે કહે. દુનિયાને (કાંઈ ખબર નથી) આ તો ચીજ વીતરાગ સર્વજ્ઞદેવ ત્રિલોકનાથ પરમાત્મા ઉસકી દિવ્ય ધ્વનિ ઉસકા આ સાર હૈ. આહાહા !

કે જીવકી પર્યાયમેં જે સમયે પર્યાય ઉત્પન્ન હોને લાયક હૈ વો સમયે પુણ્ય ભાવ ઉત્પન્ન હોતા હૈ, યે પુણ્ય તત્ત્વ કહા. એ અપની યોગ્યતાસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ. કર્મસે નહીં, કર્મ નિમિત્ત કહેનેમેં આતા હૈ. કયા કહા યે ! આહાહા ! હજી તો વ્યવહારની ખબર ન મળે, તો નિશ્ચય તો કહાં આ સમ્યગ્દર્શન અનંતકાળમેં કભી કિયા નહીં. આહાહા !

તો કહેતે હૈ 'વિકારી હોને યોગ્ય' અપના શુભભાવ ઔર અશુભભાવ યે પુણ્ય ને પાપ હોને લાયક હૈ તો અપનેસે હોતા હૈ. હૈ ? "દોનોં ઔર વિકાર કરનેવાલા" જે શુભભાવ હૈ યે

અપની પર્યાયમેં અપનેસે હુવા. તો પૂર્વકા કર્મ જો હૈ ઉસકો નિમિત્ત કહેનેમેં આયા હૈ. (શ્રોતાઃ- કરને લાયક નથી ?) કરને લાયક કહાને, ઉસકા અર્થ કયા ? કે સ્વભાવ અપના નહીં. ત્રિકાળ દ્રવ્ય સ્વભાવ ઉસસે ઉત્પન્ન નહીં હોતા. તો યે વિકાર ઉત્પન્ન, અરે સંવર કહેતે હૈ યે ભી હજી આગળ આયેગા, આને દો. બાપુ મારગ જુદા હૈ ભાઈ ! આહાહા ! અરેરે ! એ મરીને ચોર્યાસીના અવતારમાં ચાહે તો દેવ હો કે ચાહે તો અબજોપતિ રાજા શેઠ હો, સબ દુઃખની રાગાગ્નિમેં સળગતે હૈ. "રાગ આગ દાહ દહે સદા" છ ઢાળામેં આતા હૈ. આહાહા ! એ શુભ અને અશુભ રાગ, "રાગ આગ દાહ દહે સદા" આહાહા ! એ શુભ ને અશુભ રાગ એ આગ હૈ. અગ્નિ હૈ. ભગવંત્ તારી ચીજ નહીં એ. આહાહા ! શેઠ ! આ દૂસરી બાત યહાં આયી હૈ થોડી. આહાહાહા ! એ માટે તો આયા હૈ ને અહીંયા, ઉસકે ઘરમેં હૈ તો પ્રેમ બહોત હૈ. બહેન તો આતે થે મેરેકો ખબર નહીં ત્યાં ગયે તો મહિના રહ્યા. ઉસકે ઘરમેં ઊતરે થે ના ? અહીં તો બૈરાવ સાથે સંબંધે નહીં ઓળખાણ નહીં ખબરેય ન હોય કોણ આતે હૈ ને કોણ જાતે હૈ. આહાહા ! એક મહિના રહ્યા'તા પહેલે.

યહાં કહેતે હૈ સૂન તો સહી પ્રભુ ! આહાહા ! તેરી પર્યાયમેં જબ શુભભાવ આતા હૈ યે તેરે યોગ્યતાસે આતા હૈ. એ કાળ ક્રમમેં જ્યારે દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ આદિકા ભાવ આતા હૈ. યે હૈ ? "વિકારી હોને યોગ્ય" ઉસકા અર્થ હૈ. ભાઈ આ તો મંત્ર હૈ. આ કોઈ સાધારણ કથા વાર્તા નહીં હૈ. આહાહા !

અપની પર્યાયમેં વિકારી હોને યોગ્ય જે શુભભાવ અપનેસે હુવા અપની યોગ્યતાસે હુવા, ઉસમેં પૂર્વકા કર્મકા ઉદય હૈ, સૂક્ષ્મ બાત હૈ થોડી પૂર્વકા કર્મકા ઉદય ત્યાં કદાચિત્ તીવ્ર ભી હો, પણ યહાં રાગકી મંદતા જિસને કિયા, ઉસને વો કર્મકા નિમિત્ત જો હૈ ઉસકો નિમિત્ત 'કરનેવાલા' કહા. કયોંકિ સ્વભાવ અપના નહીં. અભી સંવરમેં ભી પરકા સંબંધ કરનેવાલા. આહાહાહા ! ભેદ હૈ ને ? યે સમ્યગ્દર્શનકા વિષય નહીં. સમજમેં આયા ? આહાહા ! હજી વાત સમજમેં ન આવે પ્રભુ, યે કહાં જાયે કેની કોર, કિસ તરફ ઝૂકે. આહાહા ! યહાં તો પહેલે 'વિકારી હોને યોગ્ય' જે શુભભાવ એ જીવકી પર્યાય અપનેસે હુઈ હૈ, છતાં ઉસકા લક્ષસે સમ્યગ્દર્શન નહીં હોતા, ઉસસે નહીં હોતા હૈ, ઉસકે લક્ષસે નહીં હોતા. એક વાત, "ઔર વિકાર કરનેવાલા" પૂર્વકા જો ઉદય હૈ ઉસકો યહાં શુભભાવમેં નિમિત્ત કહેકર, કરનેવાલા કહા હૈ. ઝીણી વાત.

શેઠ ન્યાં ક્યાં બેઠે ? અહીં જગ્યો આપો જગ્યો. પુસ્તક હૈ પુસ્તક ? સમજમેં આયા ? કયા કહા દેવીચંદજી ? (શ્રોતાઃ- કર્મકા ઉદય કદાચિત કરાતા હૈ) નહીં નહીં નહીં નહીં કર્મકા ઉદય તો કદાચિત્ તીવ્ર ભી હો રાગકા, પણ યહાં રાગકી મંદતા અપને કિયા અપની યોગ્યતાસે, તો યે પૂર્વકા કર્મકા ઉદયકો નિમિત્ત કરનેવાલા કહેનેમેં આયા.

અરેરે ! હૈ ? આ તો મહા સિદ્ધાંત હૈ પ્રભુકા ! આ તો સર્વજ્ઞદેવ ત્રિલોકનાથ ! આહાહા ! ઉસકી વાણી હૈ, કુંદકુંદાચાર્ય ભગવાન પાસે ગયે થે આઠ દિન રહે થે ત્યાં હવે એની ય યહાં શંકા કરે છે ભાઈ કે મહાવિદેહમાં ગયા ન હતા. અરે પ્રભુ તને ખબર નથી. પંચાસ્તિકાય ટીકામેં પાઠ હૈ કુંદકુંદાચાર્ય ગયે થે મહાવિદેહમેં ઔર દર્શનસારમેં પાઠ હૈ દેવસેન આચાર્યકા દર્શનસાર એક શાસ્ત્ર હૈ કે અરે ! કુંદકુંદાચાર્ય મહાવિદેહમેં જાકર ઐસી ચીજ ન લાતે તો હમ મુનિપણું કૈસે

પાતે ? આહાહા ! મુનિ કહેતે હૈ દર્શનસાર પુસ્તક તો હજારો શાસ્ત્ર હજારો પુસ્તક હૈ. પંચાસ્તિકાય કહાને ? વો તો જયસેન આચાર્યકી ટીકામેં પહેલે કહા જયસેન આચાર્યકી ટીકામેં ઐસા કહા કી મહાવિદેહમેં ગયે થે ભગવાન કુંદકુંદાચાર્ય નગ્ન મુનિ દિગંબર છદ્મસ્થ, આહા ! ઔર ત્યાં જાકર, યહાં શિવકુમાર રાજકુમારને માટે સમયસાર બનાયા હૈ, ઐસા પાઠ સંસ્કૃત હૈ, જયસેન આચાર્યકી ટીકા. જયચંદ્રજી ! જયસેન આચાર્ય, ઔર દર્શનસાર નામકા એક પુસ્તક હૈ સિદ્ધાંત હૈ.

યહાં તો હજારો શાસ્ત્ર દેખ્યા હૈ ને ! અહીં તો અઢાર વર્ષકી ઉંમરસે હમારે તો આ તો ૮૯ હુવા ૯૦ ચલતે હૈ. ખરેખર તો ગર્ભના સવા નવ મહિના ગિને તો તો ૯૦ પુરા હો ગયા. લોકો તો જનમસે ગિનતે હૈ નૈ ? જનમસે, પણ માતાના પેટમાં સવા નવ મહિના આયા ભગવાન ઉસકો ભી કહેતે હૈ, એ આયુષ્ય યહાંકા હૈ. સમજમેં આયા ? યહાં તો સમય સમયકી બાત હૈ ભગવાન ! યહાં તો બોંતેર વર્ષસે ચલતે હૈ. હમ તો દુકાન પર, ઘરકી દુકાન થી ત્યાં હમ તો આ જ વાંચતે થે. આ નહીં, દિગંબર નહીં થે, હમ તો શ્વેતાંબર થે ને ! સ્થાનકવાસી થે. સમજમેં આયા ? એ વાંચતે થે, દુકાન ઘરકી થી, દુકાન ભી ચલાતે થે, દુકાન ઉપર જ્યારે હમારા ભાગીદાર બેઠે હૈ તો હમ શાસ્ત્ર વાંચતે થે અંદર, યે નહીં તો હમારે દુકાન ઉપર બેસના પડે થડે, છોટી ઉંમરકી બાત હૈ ૧૭ વર્ષસે ૨૨ વર્ષ તક ૫ વર્ષ. ૫ વર્ષ દુકાન ચલાઈ થી પાપકી. પણ છતાં પણ હું તો શાસ્ત્ર વાંચતો તો. ઉસમેં ભી શાસ્ત્ર વાંચતે થે હો, દેખો. લોકો એ કોઈ નહીં યે તો મશગૂલ ધંધામાં પણ હમ તો યે શાસ્ત્રસે તો ઈતના ૭૨ વર્ષ હુવા. આહાહા. આ દિગંબર શાસ્ત્ર ૭૮ સે વાંચતે હૈ, અઠયોતેર–પદ વર્ષ હુવા.

અહીંયા પ્રભુ એમ કહેતે હૈ. આહાહાહા ! સૂન તો સહી એક વાર કે "વિકારી હોને યોગ્ય" જે શુભભાવ 'હોને યોગ્ય' કયું કહા ? કે તે સમયે તે જનમ ઉત્પત્તિકા કાળ હૈ શુભભાવકી ઉત્પત્તિકા કાળ હૈ તો શુભભાવ ઉત્પન્ન હુવા હૈ, એ એક બાત ઔર વિકારી હોને યોગ્ય પાપ, દો બાત યહાં હૈ. શુભ અશુભભાવ એ અશુભભાવ હોતા હૈ પાપ હિંસા જૂઠું ચોરી વિષય ભોગ વાસના કામ ક્રોધ, આ પૈસા કમાના, ધ્યાન રખના વ્યાજ ઉપજાના, વ્યાપાર ધંધાકા ભાવ યે સબ પાપ અશુભભાવ હૈ. યે અશુભ ભી વિકારી હોને યોગ્ય થા. એ સમયમેં યે ઉત્પત્તિકા કાળ થા. આહાહાહાહા ! સમજમેં આયા ? આંહી તો બતાના હૈ કિ નવતત્ત્વ હૈ યે સમ્યગ્દર્શનકા વિષય નહીં. આહાહા !

સમ્યગ્દર્શન જિસકો પ્રાપ્ત કરના હૈ ધર્મકી પહેલી સીઢી તો ઉસકો યે નવતત્ત્વકા ભેદકો જાનના, જાન કરકે અખંડાનંદ, આહા ! ચૈતન્ય ભગવાન પૂર્ણાનંદ પ્રભુ, એકરૂપ સ્વરૂપ ઉસકી દૃષ્ટિ કરનેસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. આહાહાહા ! આવી વાત છે ભાઈ ! ધર્મની પહેલી હજી શરૂઆત. ચારિત્ર ને વિશેષ સ્થિરતા ને તપ ઓ તો દૂસરી કોઈ આઘી ચીજ હૈ. યહાં કહેતે હૈ કિ વિકારી હોને યોગ્ય દો, શુભ ને અશુભ. દોઈ વિકારી હોને યોગ્ય થા. ઔર વિકાર કરનેવાલા પૂર્વકા કર્મકા ઉદયકો નિમિત્ત કહો યે પુણ્યભાવકા કરનેવાલા નિમિત્તસે કહા, વો પાપ ભાવકા કરનેવાલા નિમિત્તસે કહા. આહાહા ! સમજમેં આયા ? "દોનો પુણ્ય હૈ ને દોનો પાપ હૈ" હૈ ? દોનો પુણ્ય હૈ ને દોનો પાપ હૈ. કોણ દો ? કે જીવમેં પુણ્ય યોગ્ય ભાવ જો શુભ હુવા વો જીવકી પર્યાય હૈ, ઔર નિમિત્ત જો હૈ યે અજીવકી પર્યાય હૈ, દોનોં પુણ્ય હૈ ને દોનોં પાપ હૈ. આહાહા !

સમજમેં આયા ?

શુભભાવ જો હુવા એ ભાવ પુણ્ય હૈ શુભ, ઔર નિમિત્ત જો હૈ એ દ્રવ્ય પુણ્ય હૈ કર્મ, દોનોં મિલકર દોનોં હી પુણ્ય કહા હૈ. દોનોં હી પુણ્ય હૈ, ઔર દોનોં હી પાપ હૈ. અપનેમેં અશુદ્ધકી યોગ્યતાસે જો પાપ ભાવ હુવા એ અપનેસે જનમ ઉત્પત્તિ કાળ હુવા તો હુવા. ઉસમેં પૂર્વકા કર્મકા ઉદય હૈ ઉસકો નિમિત્તસે પાપ કહેનેમેં આતા હૈ. તો દોહી પુણ્ય ને પાપ હૈ. જીવકી પર્યાય ભી પુણ્ય પાપ હૈ, ઔર અજીવકી પર્યાય ભી પુણ્ય પાપ હૈ. હજી તો આ તો વ્યવહાર હજી આ તો ધર્મેય નહીં. સમજમેં આયા ? આહાહા ! દો બાત હુઈ. દોનોં પાપ હૈ. હૈ ? આયા, 'દોનોં' સમજે ? જો ભાવ પુણ્ય હુવા ને ભાવ પાપ, ઉસમેં જો નિમિત્ત હૈ દ્રવ્ય ઉદય તો આ ને આ દોનોં હી પુણ્ય હૈ ને દોનોં હી પાપ હૈ. આહાહા !

તીસરી બાત "આસ્રવ હોને યોગ્ય" ટીકાકા તીસરા બોલ, યે પુણ્ય પાપ દો મિલકરકે આસ્રવ હૈ. નયા કર્મ આનેકા કારણ હૈ. આહાહાહા ! આસ્રવ હોને યોગ્ય, શુભ અશુભભાવ અપની પર્યાયમેં વો સમયમેં જન્મક્ષણકે કારણ ઉત્પત્તિકા કાળ હૈ તો અપની યોગ્યતાસે પુણ્યપાપકા ભાવ આસ્રવ ઉત્પન્ન હોતા હૈ. આહાહાહા ! શરતું બહુ આકરી બાપા ! ઝીણું સમજવા, વાણિયાને ઓલું વ્યાજ કાઢવું હોય ચક્રવર્તી તો કાઢે. ચક્રવર્તી વ્યાજ સમજતે હૈ ? દસ લાખ રૂપિયા દિયા હૈ કોઈકો આઠ આના. પહેલે તો આઠ આના થા ને ? હવે તો એક ટકો દોઢ ટકો હોતા હૈ. તો દસ લાખ દિયા હુઆ હો તો એક દિનકા દસ લાખ કા આઠ આના ને ? પહેલે આઠ આના થા. વ્યાજ ચઢાકર દસ લાખ ઉપર એક દિનકા વ્યાજ ચઢાકર દૂસરે દિન વ્યાજ સહિતકા વ્યાજ ચઢાકર, ઈસે ચક્રવર્તી વ્યાજ કહેતે હૈ. બારે માસકા મુદ્દલ વ્યાજ સહિત પહેલે દસ લાખ. પીછે દૂસરે દિન દસ લાખ ઉપર ઉસકા જો વ્યાજ આયા વો મિલાકર ઉસકે પીછે પાછા ઉસકો મિલાકર, આહાહા ! એ વાણિયા એમ ચક્રવર્તી વ્યાજ નિકાલતે હૈ. (શ્રોતાઃ- એ આગળના વાણિયા) હવેના વાણીયા તો અત્યારે ઠીક છે. આ તો પહેલેકી બાત હૈ. સમજમેં આયા ? આંહી કહેતે હૈ કિ એ વ્યાજ કરતા આ દૂસરી કોઈ ચીજ હૈ. આહાહા ! અપની પર્યાયમેં શુભ અશુભભાવ હોને યોગ્ય શબ્દ લિયા હૈ, યે કયું ? કયા કારણ ? કે એ સમયે વો જન્મ ઉત્પત્તિકા કાળ હૈ શુભાશુભકા ભાવ તો ઉત્પન્ન હુવા. વો જીવકી પર્યાય હુઈ. ઔર ઉસમેં પૂર્વકા કર્મ નિમિત્ત હૈ એ અજીવકી પર્યાય હુઈ. એ નિમિત્તકો યહાં કરનેવાલા કહા, અને વિકારકો યહાં યોગ્યતાવાલા અપની જીવકી પર્યાયકો કહા. આવી વાતું છે ભાઈ. હૈ ?

આસ્રવ હોને યોગ્ય, આહાહા ! એ કયું કહા ? કે કોઈ કર્મસે યહાં આસ્રવ હુવા હૈ ઐસા નહીં. યહાં અપની પર્યાયમેં અપની પુરુષાર્થકી ઊંધાઈસે, આહાહાહાહા ! એ શુભ ને અશુભભાવ હોને યોગ્ય અપનેસે હુવા હૈ. "ઔર આસ્રવ કરનેવાલા" પૂર્વકા ઉદયકો આસ્રવ કરનેવાલા કહા. "દો હી આસ્રવ હૈ" સમજમેં આયા ? શુભ અશુભભાવ એ આસ્રવ, ઔર નિમિત્ત જો કર્મ હૈ વો ભી આસ્રવ. એક જીવકી પર્યાય એક અજીવકી પર્યાય. પર્યાય હૈ. આ તો નવતત્ત્વ હજી સિદ્ધ કરતે હૈ. આ નવતત્ત્વમેં આત્મા ભિન્ન હૈ. ઐસી નવતત્ત્વકી પર્યાયસે, આહાહાહાહા ! ભગવાન અંદર ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ એક હૈ. નવતત્ત્વકી પર્યાયસે ભગવાન અંદર ભિન્ન હૈ ! હૈ ?

(શ્રોતાઃ- ભગવાન નિત્ય કયા કાર્ય કરતા હૈ ?) કાંઇ કરતે નહીં. ઐસાને ઐસા હૈ

અનાદિસે. અનાદિસે જ્ઞાયક હૈ એ ઐસા હૈ. એ કાંઈ કરતે નહીં ને એ કાંઈ છોડતે નહીં. વો પર્યાયમેં આતા નહીં. સૂક્ષ્મ બાત હૈ પ્રભુ ! જૈન દર્શન સમજના વીતરાગ ધર્મ વો અલૌકિક બાત હૈ. ચાહે જૈસા ભી તીવ્ર મિથ્યાત્વ ભાવ હો. નિગોદમેં જાનેકી લાયકાત એ મિથ્યાત્વ સમય ભી જ્ઞાયકભાવ તો શુદ્ધ ત્રિકાળ એકરૂપ હી પડા હૈ. આહાહાહા ! અને ચાહે તો કેવળજ્ઞાન હો, એ કેવળજ્ઞાનકી પર્યાયકે કાળમેં ભી જ્ઞાયક તો પૂર્ણ શુદ્ધ હૈ હી હૈ. એમાં ઘટ વધ કુછ હુઈ નહીં. આહાહા !

(શ્રોતાઃ– જ્ઞાયક કુછ કરતે નહીં ?) જ્ઞાયક કુછ કરતે નહીં. કર્તવ્ય તો પર્યાયમેં હૈ. જ્ઞાયક તો જ્ઞાયક હી ત્રિકાળ આનંદકંદ પ્રભુ ધ્રુવ ધ્રુવ ધ્રુવ, આહાહા ! યે સમ્યગ્દર્શન કા વિષય, યે તો કાયમ એકરૂપ રહેતે હૈ. એ માટે તો આ નવકી બાત કરતે હૈ. આહાહા ! સમજમેં આયા ? હજી તો નવ સમજમેં ન આવે ઉસકો સમ્યગ્દર્શનકા વિષય અભેદ કહાંસે આવે ? એ તો રખડી મરવાના છે. આહાહા ! સમજમેં આયા ? આહા ! બાપુ ! દેહ છૂટી ને આંખો બંધ થઈ જશે. ચાલ્યો જશે નર્ક ને નિગોદ. ત્યાં કોઈ અવતાર જ્યાં આત્માકા જ્ઞાન ન કિયા, સમ્યગ્દર્શન ન કિયા, આહાહાહા... એ ચોર્યાસીના અવતાર અજાણ્યા દ્રવ્ય ને અજાણ્યા ક્ષેત્ર, અજાણ્યા કાળ, અજાણ્યા ભવ, અજાણ્યા ભાવ ત્યાં ચલે જાયેગા, આહાહા ! ભાઈ ન્યાં કોઈ સફારસ કામ ન કરેગી.

આંહી કહેતે હૈ કિ એક વાર સૂન તો સહી નવતત્ત્વકી યોગ્યતા કૈસે હૈ. એ ભી સમ્યગ્દર્શનકા વિષય નહીં. તો પહેલે જણાતે હૈ નવ. આહાહા !

આસ્રવ કરને યોગ્ય હોને યોગ્ય, આસ્રવ કરનેવાલા દોનો આસ્રવ. વો કર્મકા ઉદય હૈ એ ભી દ્રવ્ય આસ્રવ નયા આતે હૈ એ નહીં. ઝીણી વાત હૈ, યહાં શુભ અશુભભાવ હુવા વો નયા કર્મ આતે હૈ યે યહાં નહીં. યહાં તો પુરાણા કર્મ જો હૈ જે અહીં પુણ્યપાપકા ભાવ હુવા ઉસમેં પુરાણા કર્મ નિમિત્ત કહેનેમેં આયા હૈ, ઉસકો દ્રવ્ય આસ્રવ કહેતે હૈ, અને પર્યાયકો ભાવ આસ્રવ કહેતે હૈ. આહાહા ! સમજમેં આયા ?

ભાઈ વીતરાગ મારગ ! આહાહા ! ઇન્દ્રો જેને સૂનને જાતે હૈ જેને બત્રીસ લાખ વૈમાન શકેન્દ્ર હૈ, સુધર્મ દેવલોકકા ઇન્દ્ર–બત્રીસ લાખ તો વૈમાન. એક વૈમાનમેં અસંખ્ય દેવ હૈ. ઐસા બત્રીસ લાખ વૈમાન. એનો સ્વામી શકેન્દ્ર હૈ. અભી તીન જ્ઞાનકા ધણી હૈ. મતિ, શ્રુત, અવધિ. ઔર શાસ્ત્રમેં સિદ્ધાંતમેં એ લેખ હૈ કે ઓ જીવ ઐસા હૈ કે મનુષ્ય હોકર મોક્ષ જાયેગા. એક ભવતારી હૈ. અભી ઇન્દ્ર હૈ સુધર્મ દેવલોકમેં એ સૂનનેકો આતે હૈ ભગવાન પાસે તો એ વાણી કૈસી હોગી ? આહાહા ! આ દયા પાળો ને વ્રત પાળો ને હવે એ તો કુંભારેય કહેતે હૈ. સમજમેં આયા ?

જે તીન જ્ઞાનકા ધણી એક ભવતારી ઔર ઉસકી પત્નિ ભી એક ભવતારી હજારો ઇન્દ્રાણી હૈ ને એમાં એક મુખ્ય ઇન્દ્રાણી હૈ. એક ભવમેં મોક્ષ જાનેવાલી. એ ભી ત્યાં સમકિતી હૈ, તીન જ્ઞાન હૈ. ન્યાંસે મનુષ્ય હોકર મોક્ષ જાનેવાલા હૈ દો હી. એ ભગવાન પાસે જાતે હૈ સૂનનેકો મહાવિદેહમેં, આંહી થા તો આંહી આતે થે, ભગવાન યહાં થે તો યહાં આતે થે. આહાહાહા ! આંહી તો ઐસા કહેના હૈ કે ઐસા ઇન્દ્ર જૈસા એકાવતારી એક ભવતારી યે સૂનનેકો આતે તીન

જ્ઞાનકા ધણી સમકિતી જ્ઞાની, આહાહા ! યે સૂનને આતે હૈ પ્રભુ એ વાણી કૈસી હોગી ? આહાહા ! આંહી તો સાધારણ હજી વાણી સમજને લાયક નહીં, જાને નહીં. આહાહા ! એ ઇન્દ્ર સરખા પણ એ વાત સૂનને ભગવાન પાસે જાતે થે, યહાં ભગવાન હોતા થા તો યહાં આતે થે. આહાહા ! એ યહાં કહેતે હૈ કી હજી તો નવતત્ત્વકા ભેદ કો દિખાતે હૈ છતાં નવતત્ત્વકા ભેદ એ સમ્યગ્દર્શનકા વિષય નહીં. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ?

પીછે "સંવરરૂપ હોને યોગ્ય" હૈ ? સંવરરૂપ હોને યોગ્ય એ કયા કહા ? અપની પર્યાયમેં શુદ્ધતાકી પ્રગટ હોનેકી લાયકાત અપની પર્યાયમેં હુઇ, અપની યોગ્યતાસે સંવર નામ ધર્મકી પર્યાય અપને કાળમેં ઉત્પન્ન હોનેકે લાયકસે સંવર પર્યાય ઉત્પન્ન હુઇ, ધર્મ પર્યાય. આહાહાહા ! વો ભી પર્યાય હૈ. ઉસકા લક્ષસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ ઐસા નહીં. આહાહાહા ! આવી વાત છે ભાઇ ! સંવર હૈ યે દો પ્રકારકા હૈ. એક આત્મામેં શુદ્ધિ નિર્મળ અનંત કાળમેં પ્રગટ નહીં હુવા, ઐસી દશા પ્રગટ હુઇ એ ભાવ સંવર, ઔર પૂર્વકા કર્મકા ઉદય ઇતના ઉદય આયા નહીં ઇસકા નામ દ્રવ્ય સંવર, દોહીકો સંવર કહેનેમેં આતા હૈ. એક ભાવ સંવર એક દ્રવ્ય સંવર. દોહી ભેદ હૈ. આહાહા ! એ દોહી કે લક્ષસે, એ પર્યાય હૈ તો ઉસકા લક્ષસે સમ્યગ્દર્શન નહીં હોતા. હુવા હૈ ઉસકો ભી ઉસકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન નહીં ટીકતા. કયા કહા ? સંવર હોને યોગ્ય તો ધર્મ તો હુવા હૈ, પણ ઉસકે આશ્રયસે સમકિત ટીકતા નહીં. આહાહાહા ! ઉત્પન્ન હોતા તો નહીં પણ ઉસકે આશ્રયસે, ઉત્પન્ન તો હુવા હૈ ધર્મ. સમ્યગ્દર્શન હુવા હૈ. જ્ઞાન સંવરરૂપ દશા તો હુઈ હૈ. પણ ઉસકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન ઉત્પન્ન તો પહેલે હુવા અપને સ્વ કે આશ્રયસે પણ આ સંવર કે આશ્રયસે હવે સમ્યગ્દર્શન ટીક સકતા હૈ, ઐસા નહીં હૈ. એ તો દ્રવ્યકે આશ્રયસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ. હોતા હૈ, ટીકતા હૈ, વૃદ્ધિ પામતા હૈ વો ત્રિકાળી દ્રવ્યકે આશ્રયસે. આહાહાહા ! આવી વાત ! નવરાશ ક્યાં છે ?

ઓલું કહ્યું તું ને જાપાની એક માણસ હૈ ને બડા, બડા શોધક હૈ. ૬૩ વર્ષકી ઉંમર ઔર ૧૭ વર્ષકા એના લડકા. બહોત શોધ કિયા કિ જૈન ધર્મ, કયા ? કે 'અનુભૂતિ' એ જૈન ધર્મ. ઠીક પણ પીછે ઉસને ઐસા કહા કે આ જૈન ધર્મ વાણિયાકો મિલા હૈ, ને વાણિયા વ્યવસાયમેં ઘૂસ ગયા હૈ. જાપાનીએ, વ્યાપાર કહો કે વ્યવસાય કહો કે અધર્મ કહો સબ એક હી હૈ. જાપાની માણસ હૈ બડા શોધક. બહોત શોધક, હજારો શાસ્ત્રો શોધકર એક સંસ્થા સ્થાપી હૈ જાપાનમેં, જાપાનમેં ઐસા શોધ કરકે ઉસને યહાં આયા હૈ છાપા હૈ. છાપા હૈ ને કલ દિયા હૈ. તો ઉસને નિકાલા કે "આત્માનુભૂતિ" એ જૈન ધર્મ હૈ, ઔર આત્મા નિર્વાણ સ્વરૂપ હૈ ઐસા નિકાલા હૈ ઉસને. કયા કહા ? સમજમેં આયા ?

આત્મા જો હૈ ત્રિકાળી સ્વરૂપ ઉસકા અનુભવ કરના ઉસકા આશ્રયસે અનુભવ કરના, વીતરાગી દશા પ્રગટ કરના, સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરના વો અનુભૂતિ એ ધર્મ હૈ. વો કહેતે હૈ ઔર આત્મા કયા હૈ, જૈન ધર્મ કહેતે હૈ કે આત્મા નિર્વાણ સ્વરૂપ હૈ. આહાહા ! આપણે અહીં કહે છે, 'મુક્ત સ્વરૂપ' હૈ. મુક્ત સ્વરૂપ હી આત્મા અંદર હૈ. આત્મા રાગકે સંબંધસે બંધા હુવા, આત્મામેં બંધ નહીં હુવા હૈ. આહાહાહાહા ! એ તો પર્યાયમેં રાગકા સંબંધસે બંધ હૈ. દ્રવ્ય જો વસ્તુ હૈ યે તો મુક્ત સ્વરૂપ અંદર હૈ. આહા ! આવી વાત હવે. એ એમ કહેતે હૈ, પીછે લિખા

કે અરે વાણિયાને હાથ આ જૈન ધર્મ આયા ને વાણિયાઓ વ્યવસાયમેં ઘૂસ ગયા હૈ. વ્યાપાર ને ધંધા ને આહાહા ! એમાં આ જૈન ધર્મ કયા હૈ, પ્રગટ કરનેકા અવસર નહીં મિલતા ઉસકો, આહાહા !

(શ્રોતાઃ– ત્યારે વ્યાપાર કરના કે નહીં ?) કોણ વ્યાપાર કર સકતે હૈ ? રાગ કર સકતે હૈ, યહાં કહાને ? વ્યાપારકી ક્રિયા આત્મા કર સકતે હૈ ? પૈસા દેના, લેના ? આ ખેતીકા કામ પંડિતજીકો હૈ ને કૃષિ પંડિત, વો કર સકતે હૈ આત્મા ? (શ્રોતાઃ– પૈસા તો લઈ શકે છે.) હૈં ? પૈસા આતે હૈ આત્માકે પાસ ? પૈસા તો જડ હૈ. ભગવાન તો અરૂપી ચૈતન્ય હૈ તો ઉસકે પાસ પૈસા આતા હૈ ? (શ્રોતાઃ– સર્વશક્તિમાન છે ને આત્મા) સર્વશક્તિમાન તો જડ ઉપર શક્તિમાન છે ઐસા કહા ? જડકા શક્તિમાન હૈ ઐસા શક્તિમાન હૈ ? ઐસા હૈ નહીં. આહાહાહા ! એક અંગૂલિ ચલા સકતે તીન કાલમેં આત્મા ત્રણ કાલમેં નહીં. અંગૂલિ ચલતી હૈ એ આત્માસે ચલતી હૈ, એ તીન કાલ તીન લોકમેં નહીં. કયોંકિ એ જડકી અજીવકી પર્યાય હૈ. એ અજીવકી પર્યાય અજીવકે કાળમેં અપના જન્મક્ષણકે કારણે ઉત્પત્તિ કે કાળમેં ઐસા ઉત્પન્ન હોતા હૈ, આત્માસે નહીં. આહાહા ! એક વાત.

દૂસરી બાત. ભગવાન આત્મા સ્વ દ્રવ્ય જો હૈ એ અજીવકો કભી છૂતા નહીં, કયા કહા ? (શ્રોતાઃ– અજીવકો છૂતા નહીં) ભગવાન આત્મા જો અરૂપી ચૈતન્યઘન હૈ યે કભી શરીરકો છૂતા નહીં, કર્મકો છૂતા નહીં, અંગૂલિકો છૂતા નહીં. આહાહા ! આ હાર જો હોતા હૈ ઉસકો કભી આત્મા છૂતા નહીં, પાણી આતા હૈ ઉસમેં આત્મા છૂતે નહીં. આહાહા ! તુમ કયા કહેતે હૈં આ ? હૈં ? આ દુનિયા બીજી છે જૈન પરમેશ્વરની. ડાહ્યાભાઈ ! આ જજ અમારા બૈઠા હૈ. જજ હૈ ને બડા જજ હૈ અમદાવાદમાં હવે છૂટ્ટી હો ગઈ, રજા હો ગઈ નિવૃત્તિ હૈ. આહાહા ! વ્યાખ્યાનમેં સબ જજ આતે થે હમારે અમદાવાદમેં જાતે હૈ તો બધા આતે હૈ. બડા બડા વકીલ ને જજ ને, પણ આ ચીજ પહેલી સમજનેમેં મિલતા નહીં. આહાહા !

યહાં કહેતે હૈ કે સંવર હોને યોગ્ય તો આત્મા હૈ. અપની પર્યાયમેં ધર્મકી દશા સમ્યગ્દર્શન જ્ઞાન ચારિત્રકી દશા અપની યોગ્યતાસે અપને કાળમેં ઉત્પન્ન હોનેકે લાયક અપનેસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ, સંવર કોઈ રાગકે કારણસે ઉત્પન્ન હોતા હૈ. વ્યવહાર રાગ ક્રિયા ને રાગકે કારણસે સંવર હુવા ઐસી ચીજ નહીં. હજી તો નવતત્ત્વકા ભેદ સમજાતે હૈ. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? "સંવર હોને યોગ્ય" જીવ સંવાર્ય એમ કહા સંસ્કૃતમેં હૈ "ઔર સંવર કરનેવાલા સંવારક" પૂર્વકા ઉદય ઇતના ન ઉદય આયા ઉસકો નિમિત્તરૂપે સંવર કહેનેમેં આતા હૈ. આહાહાહા !

હવે, "નિર્જરા" "નિર્જરા હોને યોગ્ય" કયા કહેતે હૈ હવે ? આત્મામેં જો સંવર–શુદ્ધિ ઉત્પન્ન હુઈ એ પર્યાય હૈ, પણ પીછે વિશેષ શુદ્ધિકા ઉત્પન્ન હોના યે નિર્જરા હૈ. આહાહા ! ભાષા દીઠ ભાવ ફેર. સંવર જો સમ્યગ્દર્શન જ્ઞાન ચારિત્ર જો આત્માકે અવલંબનસે ઉત્પન્ન હુવા, યે શુદ્ધ હૈ, ઔર નિર્જરા હૈ યે શુદ્ધિકી વિશેષ વૃદ્ધિ હૈ, તો યે શુદ્ધિકી જે વિશેષ વૃદ્ધિ અપને કારણસે ઉત્પન્ન હુઈ હૈ. આહા ! કોઈ અપવાસ કિયા ને ઐસા કિયા માટે નિર્જરા હુઈ, ઐસા હૈ નહીં. અપવાસ આદિ કરનેમેં તો શુભ રાગ હૈ, વો કોઈ નિર્જરા નહીં ને ધર્મ નહીં. આહાહાહાહા !

(શ્રોતાઃ– અપવાસસે નિર્જરા નહીં હોતી ?) અપવાસ યે સબ, હૈ, ઉપવાસ તો ઇસકો

કહેતે હૈ ઉપ...વાસ શુદ્ધ ચૈતન્યઘન પ્રભુ 'ઉપ' નામ સમીપમેં જાકર વસના ટીકના અંદરમેં ઉસકો ઉપવાસ કહેતે હૈ. ઐસા ભાન બિનાકા આ લંઘન કરતે હૈ. એક દો ને તીન પાંચ દશ અપવાસ ને પચાસ અપવાસ ને એ સબ અપ વાસ હૈ, ઉપ વાસ નહીં. 'અપ' નામ માઠા વાસ, ભૂંડા રાગના વાસમેં પડા હૈ વો. આહાહાહા!

(શ્રોતાઃ- બધાનો અર્થ ફરી જાય છે.) બધાનો અર્થ ફરી જાય છે ભાઈ. ભગવાન! આહાહાહા! ત્રિલોકનાથ પરમાત્મા મહાવિદેહમેં તો શ્રીમુખે યે કહે રહે હૈ. આહાહા! સમજમેં આયા? અરે મુનષ્યપણા આયા, ઉસમેં આ વાત સમજમેં ન આવે તો મનુષ્યપણા મિલા ન મિલા હૈ. આહા! એ તો ઢોરકો પશુકો નહીં મિલા હૈ ને આને મિલા હૈ. પણ જો આ વસ્તુ સમજમેં ન આયા, તો મિલા ન મિલા હો જાયેગા, જાયેગા નરક ને નિગોદકા અનંત ભવમેં ચલે જાયેગા ભાઈ, અહીં કહે છે, નિર્જરા હોનેકે યોગ્ય, એટલે કે અશુદ્ધિકા નાશ હોને યોગ્ય ઔર શુદ્ધિકી ઉત્પત્તિ હોને યોગ્ય, એ ભાવ નિર્જરા, એ શુદ્ધ જીવકી પર્યાય હૈ. ગાથા ઐસી આ ગઈ, આ બરાબર હૈ. (શ્રોતાઃ- આજ તો બહોત મજા આઈ) જિજ્ઞાસુ હૈ ને ભગવાન. આહાહા!

એ આત્મા અંદર આનંદકંદ પ્રભુ ઉસકે આશ્રયસે શુદ્ધિકી વૃદ્ધિ જો હુઈ ઉસકા નામ નિર્જરા. નિર્જરાના તીન પ્રકાર. એક શુદ્ધિકી વૃદ્ધિ હો એ નિર્જરા, એક અશુદ્ધિકા નાશ હો એ નિર્જરા ઔર વો યહાં અશુદ્ધકા નાશ હુવા તો ત્યાં કર્મકા ઈતના ઉદય ભી નહીં આતા હૈ, નાશ હોતા હૈ એ દ્રવ્ય નિર્જરા. હજી તો નવતત્ત્વકી બાત ચલતી હૈ હજી તો. આહાહાહા! સમજમેં આયા? ભાઈ નથી આવ્યા હમારે જીવરાજજી? શરીરને ઠીક નહીં હોય. નથી આવ્યા? બ્લડ પ્રેશર ૨૪૫ થઈ ગયું. શું કહેવાય એ બ્લડ પ્રેશર ૨૪૫ જીવરાજજીને છે ઘણા વખતથી રહ્યા કરે છે, બ્લડ પ્રેશર. જડની પર્યાય હૈ ભાઈ. આહાહા! બ્લડ પ્રેશર હો કે ક્ષય રોગ હો કે કેન્સર હો. એ તો જડની પર્યાય હૈ. માટી ધૂળકી ભગવાનમેં એ હૈ નહીં. આહાહાહા! ભગવાન શબ્દે આ આત્મા રોગકો છૂતે હી નહીં કભી તીન કાલમેં. અરે ઈસકો છૂતે તો નહીં. પણ જ્ઞાયકભાવ ભગવાન સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ દ્રવ્ય સ્વભાવ વો રાગકો છૂતે નહીં. આહાહાહા! રાગકો છૂતે નહીં, પણ ધર્મકી પર્યાય જો ઉત્પન્ન હોતી હૈ ઉસકો દ્રવ્ય છૂતે નહીં. આવો મારગ છે બાપા! અરેરે! સમજમેં આયા? દ્રવ્ય જો જ્ઞાયક સ્વરૂપ હૈ એ તો ત્રિકાળ એકરૂપ રહેનેવાલી ચીજ હૈ. એ પર્યાયમેં આતી નહીં. આ તો પર્યાયકા ભેદકી વ્યાખ્યા કરતે હૈ અભી તો. આહાહા!

નિર્જરા હોને યોગ્ય ઔર નિર્જરા કરનેવાલા એટલે જૂના કર્મ ખિર ગયા વો નિર્જરા કરનેવાલા કહેનેમેં આયા હૈ. "દોનોં નિર્જરા હૈ" એક અજીવકી પર્યાય એક જીવકી પર્યાય. દોનોં નિર્જરા હૈ.

"બંધને યોગ્ય" આત્મા વિકારકી પર્યાયમેં બંધને યોગ્ય અપને કારણસે, આહાહાહા! રાગ પુણ્ય પાપકા ભાવસે બંધને યોગ્ય વિકારસે બંધને યોગ્ય એ અપની યોગ્યતાસે બંધને યોગ્ય હોતા હૈ કોઈ કર્મકે કારણસે બંધને યોગ્ય ભાવ હોતા હૈ ઐસા હૈ નહીં. આહાહાહાહા! બંધને યોગ્ય એ જીવકી પર્યાય. બંધન કરનેવાલા એ જૂના કર્મ, નયાની યહાં બાત નહીં. પુરાના કર્મ નિમિત્ત હૈ એ બંધને કરનેવાલાકો, દ્રવ્યબંધ કહા. અજીવકી પર્યાય કહા. આ ભાવ બંધ હૈ એ જીવકી પર્યાય હૈ. આહાહાહા! હજી તો નવતત્ત્વ સમજાતે હૈ. બંધ હૈ દોનોં.

"મોક્ષ હોને યોગ્ય" હવે આખિરકી છેલ્લી. આહાહાહા ! ભગવાન આત્મામેં કેવળજ્ઞાનમેં સિદ્ધપદ હોને યોગ્યકે કાળમેં મોક્ષ પર્યાય હોતી હૈ. આહાહા ! અપના સ્વકાળમેં મોક્ષ હોનેકે સમયમેં અપના નિજ ક્ષણમેં ઉત્પત્તિ મોક્ષકી પર્યાયકા કાળ થા તો ઉસમેં મોક્ષ દશા ઉત્પન્ન હુઈ. એ મોક્ષ દશા એ જીવકી પર્યાય હૈ. આહાહાહા ! પર્યાય હૈ, એ દ્રવ્ય નહીં. આહાહાહા ! મોક્ષ હોને યોગ્ય જે કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન હુવા એ જીવ દ્રવ્ય નહીં પર્યાય હૈ. આહાહાહા ! ઔર એ સમયે કર્મકા છૂટ જાના એ દ્રવ્ય મોક્ષ હૈ, આ ભાવ મોક્ષ હૈ, વો કર્મ છૂટ જાના વો દ્રવ્ય મોક્ષ હૈ. એક જીવકી પર્યાય હૈ, એક અજીવકી પર્યાય હૈ. આહાહા ! બહું ઝીણું બાપુ ! આહાહા ! જ્ઞાનને કેળવવું પડે ભાઈ ! આહાહા !

વો આટા હોતા હૈ ને આટા, લોટ લોટ બનાતે હૈ ને કાંઈ રોટલી તરત કરતે હૈ ? યે આટાકો કેળવતે હૈ ઐસા. ઐસે જ્ઞાનમેં પહેલી આ બાત કેળવની પડેગી પ્રભુ ! આહા ! જાનને લાયકકો જાનના પડેગા તેરે. આહાહા ! અરે ! મોક્ષ હોને યોગ્ય, હોને યોગ્ય કયું કહા ? કે એ સમયમેં કેવળજ્ઞાનકી ઉત્પત્તિ હોને યોગ્ય અપની પર્યાયમેં લાયકાતસે ઉત્પન્ન હુઈ હૈ. કોઈ કર્મ ક્ષય હુવા તો મોક્ષકી પર્યાય ઉત્પન્ન હુઈ હૈ ઐસા નહીં. આહાહા ! કયા કહેતે હૈં ?

(શ્રોતાઃ– શુદ્ધ દ્રવ્ય કહા હૈ ?) નહીં નહીં. આ તો પર્યાયકી બાત હૈ. પર્યાય વો હૈ એ શુદ્ધ દ્રવ્ય નહીં. યહાં તો નવ પર્યાયસે ભિન્ન દ્રવ્ય હૈ ઉસકી દૃષ્ટિ કરનેસે સમ્યગ્દર્શન હોતા હૈ એ બતાના હૈ. ઝીણી બાત હૈ.

એ બાત તો સૂનનેમેં કઠણ પડતી હૈ અભી, બહારમેં કહે ઐસે કે વ્રત કરો, ભક્તિ કરો, પૂજા કરો, મંદિર બનાવો, ગજરથ કાઢો, રથ નિકાલો. કોણ કરે ? એ તો જડકી પર્યાય પરકી ક્રિયા હૈ ઇસમેં તેરા ભાવ કદાચિત્ મંદ હો રાગકી મંદતા હો તો યે પુણ્ય હૈ, વો કોઈ ધર્મ નહીં.

(શ્રોતાઃ– ધર્મ આપ કિસકો કહેતે હો ?) હૈં ! આ કહેતે હૈ ને, કે આ નવતત્ત્વકી પર્યાય જો હૈ, એક જીવકી ઔર એક અજીવકી, દોકો છોડકર દોકા નવતત્ત્વકા પર્યાયકા ભેદકો છોડકર, ત્રિકાળી અખંડાનંદ પ્રભુ જે શુદ્ધ હૈ, જો પર્યાયમેં કભી આયા નહીં, કભી મલિન હુવા નહીં, કભી કેવળજ્ઞાનકી પર્યાયમેં ભી આત્મા આતા નહીં, આવી વાત હૈ. આહાહા ! (શ્રોતાઃ પણ આવું અમારા દેશમાં સંભળાતું નથી) પણ એમને આવો ટાઈમ હોય આવું મનુષ્યપણું બાપુ ! અત્યારે નહીં કરે તો કે દિ' કરશે, ભાઈ ! આ મનુષ્યપણું તો વિખાઈ જશે. ભાઈ ! આંખો મીંચીને ચાલ્યો જશે, રખડતો, જીવ. યે પવન હોતા હૈ ને વંટોળિયા પવન નહીં હોતા ? વંટોળિયા કહેતે હૈ કયા કહેતે હૈ ? ઉસમેં તીનકા હોતા હૈ તીનકા, ઉડકે કહાં જાયેગા ? આહાહા ! ઐસે જિસકો અભી સમ્યગ્દર્શન નહીં મિથ્યાશ્રદ્ધામેં પડા હૈ એ ઉડકર તીનકા કહાં જાયેગા, ભાઈ ! આહાહા !

અહીંયા બડા ચક્રવર્તી બ્રહ્મદત્ત ૯૬૦૦૦ સ્ત્રી, ૯૬ ક્રોડ પાયદળ, ૧૬૦૦૦ દેવ સેવા કરતે થે. પણ મિથ્યાત્વકા પાપ સેવન કરતે થે, આમ હીરાના પલંગ ઉપર પોઢે થે, ઇસકી એક સ્ત્રીકો તો હજાર દેવ સેવા કરતે થે, દેવ સેવા કરતે થે સ્ત્રીકા. ઐસી તો ૯૬૦૦૦ સ્ત્રી આ આંખ મીંચી પ્રભુ, એ પલંગમેંસે દૂસરે સમયે સાતમી નરકમેં ગયે. આહાહાહા ! જેના એક ક્ષણની વેદના પ્રભુ, કરોડો જીભ અને કરોડો ભવસે કહી શકે નહીં ઐસી વેદનામેં ગયે. એક ક્ષણ નહીં, પણ

તેત્રીસ સાગર એક સાગરોપમમેં દસ ક્રોડાક્રોડી પલ્યોપમ, એક પલ્યોપમમેં અસંખ્ય ભાગમાં અસંખ્ય અબજ વર્ષ. આહાહાહા ! ભાઈ એવા દુઃખ તેં અનંતવાર સહન કર્યા હૈ, અનંતબૈર નરકમેં ગયે હૈ અનંતબૈર નિગોદમેં ગયે હૈ. પ્રભુ તેરે ખબર નહીં. ભૂલ ગયા માટે નહીં થા ઐસે કેમ કહે ? આહાહા ! સમજમેં આયા ? જનમ પીછે છ માસમેં કયા હુવા એ ખબર હૈ અભી ? ખબર નહીં માટે નહીં થા, એમ કોણ કહે ? એમ અનંત કાળમેં દુઃખ સહન કિયા એ ખબર નહીં હૈ તો નહીં થા ઐસા કોણ કહે, સમજમેં આયા ? લોજિકસે ન્યાયસે સમજના પડેગા કે નહીં ? આહાહા ! તો તેરી જનમ મરણકી દુઃખની દશા, ભગવાન પોકાર કરતે હૈ, પ્રભુ એ દુઃખને કયા કહા હૈ ? તેં દુઃખ તો સહન કિયા, પણ દુઃખ તેરા દુઃખ દેખનેવાલાકી આંસુ ધારા ચલતી થી. આહા ! એ દુઃખ મિટાનેકા રસ્તા, આહાહા ! નવતત્ત્વકી દૃષ્ટિ છોડકર કયોંકિ નવતત્ત્વ એ પર્યાયકા ભેદ હૈ. આહાહાહા ! પર્યાયકા લક્ષ છોડકર, આહાહાહા ! સમજમેં આયા ?

"મોક્ષ હોને યોગ્ય તથા મોક્ષ કરનેવાલા દોનોં મોક્ષ હૈ." આહાહા ! " કયોંકિ એકકો હી અપને આપ પુણ્ય, પાપ, આસ્રવ, સંવર, નિર્જરા, બંધ, મોક્ષ નહીં હોતા," કયા કહેતે હૈ ? એકીલા પ્રભુ જ્ઞાયકભાવ ઉસમેં આ ભેદભાવ નહીં હોતા. નિમિત્ત-નિમિત્ત સંબંધને કારણે એ ભેદભાવ હોતા હૈ. એકીલા જ્ઞાયકભાવ ઉસમેં આ ભેદ નવ નહીં હોતા. અપની પર્યાયકી યોગ્યતા અને નિમિત્ત દૂસરી ચીજ, દોકે કારણસે એ નવ ભેદ ઉત્પન્ન હોતા હૈ. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? કયોંકિ એકકો હી અપને આપ, અપને કારણસે પુણ્ય, પાપ, આસ્રવ, સંવર, નિર્જરા, બંધ સિદ્ધિ નહીં હોતી. એકીલા જ્ઞાયકભાવમેં નવભેદ કૈસે આયા ? ઉસકી પર્યાય ઔર નિમિત્ત દો મિલકર નવભેદ હુએ હૈ. આહાહા ! હૈ ! આહાહાહા !

એ દોનોં જીવ ને અજીવ હૈ, કોણ દો ? જો જીવકી પર્યાય હૈ એ જીવ કહેનેમેં આતા હૈ અને ઉદય જો અજીવ હૈ ઉસકો અજીવ કહેનેમેં આતા હૈ. દો મિલકર જીવ-અજીવ હૈ. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? વે દોનોં જીવ અજીવ હૈ, અર્થાત્ વો દોનોમેંસે, દોમેં સે એક જીવ હૈ ને દૂસરા અજીવ હૈ, આહાહા ! એ પુણ્ય પાપ આસ્રવ સંવર નિર્જરા બંધ ને મોક્ષ એ જીવકી પર્યાય હૈ, અને ઉદય જો હૈ કર્મકા એ અજીવકી પર્યાય હૈ નિમિત્ત, દો મિલકર યહાં નવભેદ હુવા હૈ, એકીલા આત્મામેં નવભેદ હોતા નહીં. આહાહા ! આ..હા !

હવે દૂસરી ચીજ, વો તો નવ સિદ્ધ કિયા, વો સમ્યગ્દર્શનકા વિષય નહીં. આહાહાહાહા ! હજી તો ધર્મકી પહેલી સીઢી ઇસકા આ વિષય નહીં નવ. આહાહા ! આ દેવ ગુરુ ને શાસ્ત્ર તો પર રહ ગયા. વો ભી સમ્યગ્દર્શનકા વિષય નહીં. આહાહાહા ! ધર્મકી પહેલી સીઢી ઉત્પન્ન હોનેમેં ત્રિકાળી જ્ઞાયકભાવ હી એક આશ્રય કરને લાયક હૈ બસ ! આહાહાહા ! સૂક્ષ્મ તો હૈ પણ વસ્તુ ઐસી હૈ. આહાહા ! હવે એ કહેતે હૈ.

"બાહ્ય દૃષ્ટિસે દેખા જાય" કયા કહેતે હૈં ? સ્થૂળ દૃષ્ટિસે દેખા જાય તો જીવ પુદ્ગલકી અનાદિ બંધ પર્યાયકે સમીપ જાકર, આહાહા ! જીવકી પર્યાય ને અજીવકી પર્યાય દોનોં કે સમીપ જાકર "એકરૂપસે અનુભવ કરને પર નવતત્ત્વ ભૂતાર્થ હૈ". નવ હૈ. આહાહા ! નવપ્રકારકી પર્યાય હૈ, અસત્ય હૈ જૂઠા હૈ ઐસા નહીં. આહાહાહાહા ! સમજમેં આયા ? જીવ પુદ્ગલકી અનાદિ બંધપર્યાયકે સમીપ જાકર એકરૂપસે અનુભવ કરને પર નવ ભૂતાર્થ હૈ. નવ પર્યાય હૈ.

નવ ભેદ હૈ. એક જીવ દ્રવ્યકે સ્વભાવકે સમીપ જાકર અનુભવ કરનેસે નવતત્ત્વ અભૂતાર્થ હૈ. આહાહા ! કયા કહા ? આહાહા ! એક સ્વરૂપ ભગવાન આત્મા, ઉસકી સમીપ જાકર એકત્વકા અનુભવ કરનેસે, યે નવ અભૂતાર્થ જૂઠા હૈ. આહાહાહા ! ડાહ્યાભાઈ ! આ વાત હૈ ભાઈ. કોઈ દિ' સાંભળી નથી, બેસે તો ક્યાંથી ? આહાહાહા ! એમ ને એમ જિંદગી બફમમાં ને બફમમાં, બફમ નામ ભાન વિના જિંદગી નિકાલી જાતી હૈ. આહાહા !

યહાં કહેતે હૈ કે જીવ અને જડ દોકા ભેદસે વિચાર કરનેસે નવ હૈ, નવ હૈ, ઔર એક જીવદ્રવ્યકે સ્વભાવ, ભગવાન પૂર્ણાનંદ પ્રભુ ધ્રુવ સ્વભાવ, નિત્ય સ્વભાવ, સામાન્ય સ્વભાવ, એકરૂપ સ્વભાવ, આહાહાહા ! ઉસકી સમીપ જાકર, એકરૂપ સ્વભાવકી સમીપ જાકર, હૈ ? અનુભવ કરને પર અભૂતાર્થ હૈ. નવ વાત સાચી હૈ નહીં, પર્યાય સ્વભાવ અસત્યાર્થ હૈ, હૈ ?

(શ્રોતાઃ– સમીપ કૈસે જાના ?) કહેતે હૈ ને અંદર એ તરફકા ભેદકા લક્ષ છોડકર અભેદમેં જાના. ઝીણી વાત બાપુ ! આહાહા ! આ તો અનંત કાળમાં એક સેકન્ડ કિયા નહીં કભી. રાગ આગ દાહ દહે બળી ગયો છે મરી ગયો છે એમાં. આહાહાહા ! વિકલ્પની જાળમાં બળી ગયો છે, મરી ગયો છે, ભાન નથી એને. મૈં કયા ચીજ હું અંદર ? આનંદકા નાથ જ્ઞાયકભાવસે બિરાજમાન પ્રભુ ! આહાહા ! ઉસકો રાગકી અગ્નિમેં બાળ (સુલગા) દિયા. આહાહા ! એ બળતા નહીં, રાગસે બળ ગયા તો ઉસકો જ્ઞાયકભાવ નહીં હૈ ઐસા હુવા. કયા કહા ?

રાગકી પર્યાયમેં એકાકારસે જલ ઉઠા તો ઉસકો જ્ઞાયકભાવ હૈ નહીં તો ઉસકે માટે જ્ઞાયક તો મર ગયા હૈ. આહાહા ! યહાં તો ત્યાં લગ કહેતે હૈ. 'પુરુષાર્થ સિદ્ધિ ઉપાય' અમૃતચંદ્રાચાર્ય સંતો તો દિગંબર હૈ સબ. એ પરકી દયા પાળનેકા ભાવ આયા એ રાગ હૈ. એ સ્વરૂપકી હિંસા હૈ. વીતરાગ સ્વરૂપ ભગવાન આત્મા જ્ઞાયક કાયમકી ચીજ હૈ ઉસમેં વો રાગ વિકૃત દશા હુઈ એ સ્વરૂપકી હિંસા હુઈ. અપના સ્વરૂપકા નિષેધ હુવા. રાગકા અસ્તિત્વ પ્રસિદ્ધમેં આયા.

(શ્રોતાઃ– ઈસમેં હિંસા કહાં હુઈ ?) રાગ હુઆ ઉસકા ક્યા અર્થ હુઆ, રાગકી હૈયાતી દેખનેમેં ત્રિકાળકી હૈયાતી છૂટ ગઈ. દૃષ્ટિમેંસે છૂટ ગયા. આહાહા ! આકરી બાત ભાઈ ! એકરૂપ વસ્તુમેંસે નિકલકર વિકલ્પ આયા હૈ. ચાહે તો... ધર્મકા, આહાહા ! યે અપના સ્વરૂપકા આશ્રય ન લિયા ને રાગકા આશ્રય લિયા તો સ્વરૂપકી હિંસા હુઈ. આહાહાહા !

વિશેષ કહેગા. (શ્રોતાઃ– પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ).